

KUKURUZ

(Lat: *Zea mays* L.; eng: maize; njem: Mais; fran: maïs;
rus: кукуруза)

- 1) **Rokovi sjetve:** Za proizvodnju zrna kukuruz se u *naknadnoj sjetvi* ("presijavanju") može sijati sve do sredine juna. Preporuka je da se hibridi kukuruza iz FAO grupe zrenja 400 i 300 mogu sijati sve do kraja maja, a hibridi iz FAO 200 i 100 do 15. juna.
Posebnu pažnju treba posvetiti pregledu posijanih usjeva kukuruza koji su pretrpjeli izvjesne negativne uticaje prekomjernog vlaženja ili pak plavljenja, kako bi se donijela odluka o tome da li da se i kako da se postojeći usjev adekvatnim agrotehničkim mjerama njege dovede u što bolje stanje ili da se donese odluka da se izvede naknadna sjetva presijavanjem.
- 2) **Razmak sjetve:** 70 cm između redova, dok se razmak biljaka u redu određuje na osnovu FAO grupe zrenja hibrida kukuruza. Preporuka za razmak biljaka u redu hibrida kukuruza iz FAO grupe 100 i 200 je 20 cm, za FAO 300 je 22 cm i za FAO 400 je od 22 do 24 cm.
- 3) **Gustoća sklopa:** kreće se oko 60.000-75.000 biljaka/ha, a ako se radi o silažnom usjevu onda gustina sklopa gajenog hibrida može da bude 10% veća u odnosu na preporučeni optimalan sklop biljaka za gajenje u zrnu.
- 4) **Dubina sjetve:** 4-7 cm, s tim da se vodi računa da se sjeme prilikom sjetve položi u vlažni sloj zemljišta.
- 5) **Norma sjetve:** U zavisnosti od mase 1.000 sjemena i drugih svojstava kvaliteta sjemena norma sjetve se izražava u sjetvenim jedinicama, tako da u prosjeku iznosi 15-18 kg/ha za merkantilni, a za silažu i do 20 kg/ha.
- 6) **Način sjetve:** mašinski, odnosno višerednim sijačicama.
- 7) **Izbor hibrida:** Preporuka je da se u zavisnosti od roka naknadne sjetve kukuruza koriste hibridi iz FAO grupe zrenja 400, 300, 200 i 100, neke od sjemenskih kuća koje su prisutne na tržištu Republike Srpske i BiH (NS, ZP, Pioneer, Syngenta, Dekalb, Bc, Os, As, LG, KWS i dr.).
- 8) **Đubrenje:** Ukoliko se kukuruz sije u naknadnoj sjetvi treba voditi računa da li je upotrebljeno đubrivo kod osnovne pripreme zemljišta i ako je upotrebljeno onda je potrebno primjenjivati samo azotno mineralno đubrivo (KAN, 27% N), i to u toku vegetacije (u fazi 5-7 listova kukuruza), istovremeno sa kultivacijom usjeva, u količini od 200 kg/ha. Kod parcela koje se koriste za naknadnu sjetvu gdje nije došlo do primjene osnovnog đubrenja potrebno je đubrenje obaviti na sljedeći način: 250 kg/ha NPK 15:15:15 se daje pod tanjiraču u pripremi zemljišta i 200 kg/ha istog đubriva startno

(prilikom sjetve), a u prihrani sa kultivacijom, i to u dva navrata (prvo u fazi 5 listova i drugo u fazi 6-9 listova), primjenjuje se KAN, u količini od 250-300 kg/ha.

9) **Navodnjavanje:** Preporučuje se da se navodnjavanje izvede u zavisnosti od potreba gdje god je to moguće sa zalivnom normom od po 20 l/m² u jednom turnusu.

10) **Ostale mjere njege:** kultivacija usjeva u vrijeme prihrane.

11) **Sredstva za zaštitu:** U zaštiti kukuruza od korova herbicidi se mogu primjeniti odmah nakon sjetve i prije ponicanja, i poslije nicanja biljaka do razvića 6 lista. Preporučuje se upotreba sljedećih herbicida: Gardoprim Plus Gold 500-SC (S-metolahlor 312,5 g/l + terbutilazin 187,5 g/l) i to poslije sjetve, a prije nicanja usjeva i korova, sa 4-4,5 l/ha ili Lumax (aktivne materije: S-metolahlor 375 g/l + terbutilazin 125 g/l + mezotrion 37,5 g/l) i to 3,5-4 l/ha (manja količina na lakšim zemljištima) takođe nakon sjetve, a prije nicanja, ili odmah nakon ponicanja usjeva i korova sa 3-3,5 l/ha; Laudis (tembotrion 44 g/l + izoksadifen-etil 22 g/l) 1,5-2 l/ha, nakon nicanja korova (širokolisni u fazi 2-6 listova, a uskolisni u fazi 2 lista do početka bokorenja); ili u kombinaciji Terbis (terbutilazin 500 g/l) 2 l/ha sa Mont-om (S-metolahlor 960 g/l) 1,5 l/ha, a primjenjuje se nakon sjetve, a prije ponicanja, sve do faze 3 lista kukuruza; i sl. Takođe, po ponicanju usjeva i korova mogu se koristiti brojne kombinacije različitih herbicida, npr, preparati na bazi dikambe ili bentazona sa preparatima na bazi nikosulfurona.

S obzirom na veliki broj herbicida u ponudi, koje naši poljoprivredni proizvođači mogu da nabave, poželjno je da se prije nabavke i primjene herbicida poljoprivredni proizvođači posavjetuju sa stručnim osobljem iz oblasti zaštite biljaka.

U slučaju da se obavlja naknadna sjetva u vidu presijavanja prethodno posijanog, tretiranog i uništenog usjeva od plavljenja, treba izbjegavati takozvane zemljišne herbicide i tretirati nanovo posijani usjev u fazi ponicanja kukuruza sa adekvatnim herbicidima.

12) **Namjena korišćenja:** U ishrani stoke i to korišćenjem zrna kukuruza ili u silaži, kao i u prerađivačkoj industriji i ishrani ljudi.

13) **Berba i vrijeme korišćenja:** Kod kasnije sjetve kukuruza, krajem maja i u prvoj polovini juna, berba se obavlja tokom oktobra, a što je u zavisnosti od dužine vegetacije gajenog hibrida i vremenskih prilika u vegetacionom periodu. Berba kukuruza se obavlja u zrnu ili u klipovima pomoću adekvatnih berača. Kada zrno kukuruza bude suvo, odnosno kada postigne potrebnu vlažnost od 14% moguće ga je koristiti direktno za ishranu stoke ili u preradi. Ovako suvo zrno nema ograničenja u vremenu korišćenja, ukoliko se adekvatno sačuva od skladišnih štetočina.

14) **Mogući prinosi:** U zavisnosti od FAO grupe zrenja hibrida kukuruza koji se uzgaja i kod naknadne sjetve mogu se ostvariti prinosi zrna kukuruza od 5 do 8 t/ha.

15) **Napomena:** Zbog specifičnosti vremenskih uslova i elementarnih nepogoda na nekim našim proizvodnim regijama u RS i BiH, u prethodnom periodu, preporučuje se poljoprivrednim proizvođačima da se savjetuju sa stručnim licima u pogledu sjetve kukuruza i primjene adekvatnih agrotehničkih mjera.

